

Stärkt jämställdhet inom migrations- och integrationspolitik

Kvinnorna

Innehåll

Inledning	3
Bakgrund.....	4
Sammanfattning	5
10 bärande delar för en mer jämställd integration.....	5
Mottagandet	7
En rimlig nivå	7
Rätt hjälp på rätt plats.....	8
Asyltiden	9
Mottagningscenter	9
Hjälp till de som behöver	9
Sverigeintroduktion	10
Hederscreening	10
Kommunplacering	12
Etableringstiden	13
Ersättning	13
Etableringsförordningen	13
54. Förslag till förändringar.....	14
Försörjningsstöd och andra bidrag	16
Försörjningsstöd till kvinnan.....	17
Krav på motprestation	17
Kvalificera sig in i välfärdssystemet.....	19
Integrationsinsatser	21
Jobbinspiratörer - uppsökandeinsatser av hemmavarande kvinnor....	21
Hembesöksprogram.....	21
Uppföljning och utvärdering av integrationsinitiativ	22
Referenser	23

Inledning

Reformgruppen har, på uppdrag av Moderatkvinnorna, sammanställt en rapport för området migration och integration. Syftet med rapporten är att belysa de utmaningar som finns kopplat till jämställdhet inom detta område samt föreslå lösningar på desamma.

Gruppen har valt att följa en tidslinje, med start i flickors och kvinnors möjlighet att komma till Sverige, samt slut i det läge då kvinnan är etablerad på arbetsmarknaden och självförsörjande. Vi identifierar följande delar på tidslinjen: mottagande, asylperiod, etablering och bistånd. Utöver dessa har vi också valt att titta på aspekten trygghet under samtliga faser.

Reformgruppen består av:

Anna af Sillén (ordförande)

Oliver Rosengren

Linda Allanson Wester

Nina Miskovsky

Dalila Alibasic

Reformgruppen har under arbetets gång lyssnat in ett flertal kompetenser med relevans för området migration och integration:

Susanne Ackum, forskare

Mats Hammarstedt, professor, Linnéuniversitetet

Eva Uddén Sonnegard, Ratio

Johan Höök, rådman Stockholms förvaltningsrätt

Mats Odenstad, rådman Stockholms förvaltningsrätt

Therese Kraus, politiskt sakkunnig Moderaternas riksdagskansli.

Tomas Tobé, EU-parlamentariker (M) med ansvar för bla. migrationsfrågor inom EU

Maria Malmer Stenergard, talesperson (M) i migrationsfrågor

Bakgrund

2018 ansökte 21 502 personer asyl i Sverige och det var den lägsta noteringen sedan 2005. Majoriteten av de asylsökande var män, cirka 6 av 10.¹

Bara varannan utomeuropeiskt född kvinna arbetar, och när det gäller kvinnor med låg utbildningsnivå är det bara en tredjedel som arbetar.² Dessa kvinnor saknar egen inkomst och därmed också möjligheten att fatta självständiga beslut om sitt eget liv.

Utanförskapet drabbar inte bara kvinnorna själva, utan riskerar också att ärvas av deras barn. Uppgifter från Statistiska centralbyrån visar att unga vars föräldrar är arbetslösa löper nästan 70 procent högre risk att hamna utanför arbete och studier. Risken att inte få gymnasiebehörighet ökar med 40 procent.³ Att bryta utrikesfödda kvinnors utanförskap är därför inte bara viktigt för kvinnornas självbestämmande och egenmakt, utan också för deras barns framtida delaktighet i samhället.

Sverige behöver reformera mottagandet av nyanlända, fördelningen av nyanlända i landet och förbättra och snabba på integrationen så att fler kan gå från nyanländ till nyanställd. I den här rapporten har vi fokuserat på att identifiera de trösklar för jämställdhet som finns inom svensk migrations- och integrationspolitik och föreslå lösningar på dessa.

1 (Migrationsverket, 2021)

2 (Tillväxtverket, 2018)

3 (SCB, 2017)

Sammanfattning

Jämställdhet är en nyckel för framgångsrik integration. Varje individs möjlighet att forma sitt eget liv handlar inte bara om kvinnors och mäns lika rättigheter, utan även om att skapa ett samhälle som hänger ihop. Idag ser vi ökande segregation och polarisering och samtidigt står det tydligt att nyanlända kvinnor har alltför svårt att bli en del av samhället. Det krävs en politik som ser sammanhanget och vidtar åtgärder för att stärka jämställdheten och därmed skapa bättre förutsättningar för integration.

Sverige behöver upprätta en obruten integrationskedja som har ett snabbt genomflöde till självförsörjning och som tar vara på människans inneboende kraft. Inom samtliga delar av integrationskedjan bör arbetslinjen stärkas för att så många som möjligt som kommer hit ska kunna försörja sig själva så snabbt som möjligt. Det finns ingen enkel lösning utan flera åtgärder inom olika områden krävs. En grundläggande förutsättning för att skapa en fungerande integration är att Sverige har ett mottagande som står i paritet med vad vi som land också förmår att integrera.

I det svenska samhället ska nyanlända kvinnor möta såväl möjligheter som krav. Vid sidan om arbetslinjen som bärande del i integrationskedjan behöver tydlighet och konsekvens präglade den process som möter en person som vill etablera sig här. Tryggheten för de kvinnor och flickor som söker sig hit, och sedan skapar sig ett liv här, behöver stärkas. Alltför många kvinnor i Sverige lever idag vidare i en ofrihet de försökt att fly ifrån.

Nyckeln till en framgångsrik integration i Sverige handlar inte bara om nya politiska lösningar - lika viktigt är att lyckas med implementering av de beslut som tas. Det är viktigt att tillvarata goda idéer, kvalitets-säkra och sprida dessa. Det behövs även förbättrad informationsöverföring mellan myndigheter som Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, kommuner och civilsamhälle. Ett gemensamt forum skulle underlätta detta.

10 bärande delar för en mer jämställd integration

- Svenskt bistånd bör styras om så att den harmoniserar med migrationspolitiken.
- Sverige bör ha en låg invandringsgrad och prioritera kvotflyktingar.

- Samhällsorienteringen ska ersättas av Sverigeintroduktion som ska innehålla information om Sveriges regler och förväntningar kring jämställdhet.
- Asylsökande familjer ska genomgå hälsokontroll och kompetenskartläggning, men också få en social bedömning utifrån risk för hedersproblematik, en så kallad hedersscreening.
- Normen i etableringsförordningen ska vara att även nyanlända kvinnor med småbarn ska vara aktiva i etableringsprogrammet.
- Utbildningsinsatser som erbjuds nyanlända kvinnor under etableringsfasen ska vara mer inriktade på tidig kontakt med arbetsmarknaden än idag.
- Försörjningsstödet ska som regel betalas ut till kvinnan i hushållet.
- Föräldraförsäkringen ska begränsas: 100 dagar om barnet blir bosatt i Sverige under andra levnadsåret och 50 dagar över 2 år samt slopad föräldrapenning för barn över tre år.
- Kvalificering genom arbete för full föräldrapenning för att minska risken för att kvinnor, som inte har jobbat, hamnar ännu längre från arbetsmarknaden under sin föräldraledighet.
- Inför "Distriktsmödrar" enligt dansk modell. Det är ett nätverk mellan invandrade kvinnor som syftar till att motverka instängningseffekter för hemmavarande kvinnor.

Mottagandet

En rimlig nivå

År 2018 beviljades i Sverige 42 000 uppehållstillstånd på asylgrund och drygt 21 000 asylsökande anlände till Sverige. Var femte person i Sverige är född utomlands och 13 % av dessa är från länder utanför EU.⁴ Vi har samtidigt allvarliga problem kopplat till en hög nivå på invandring under lång tid kombinerat med en illa fungerande integration. För att skapa förutsättningar för en lyckad integration av de människor som redan har kommit till Sverige likväl som för de som kommer framöver behöver Sverige ha en låg invandring. För det krävs den strama och långsiktigt hållbara migrationspolitik som Moderaterna förespråkar.

Dagens migrationspolitik missgynnar kvinnor och flickor. Den bygger på individens förmåga att ta sig till Sverige, vilket skapat ett mönster där pojkar och män söker skydd i Sverige i betydligt större utsträckning än kvinnor och flickor som blir kvar i konfliktområden. För att uppnå ett mer jämställt mottagande bör Sverige fokusera på att hjälpa kvotflyktingar och på att bidra till att skapa lagliga och trygga vägar från konfliktområden till Sverige.

Samtidigt som ett större fokus på kvotflyktingar, och därmed förutsättningar för fler kvinnor att söka skydd i Sverige, är mer effektivt ur ett jämställdhetsperspektiv är det problematiskt ur ett integrationsperspektiv. Utrikesfödda kvinnor är den grupp som står längst ifrån arbetsmarknaden. Ett förändrat fokus mot fler kvotflyktingar bör därför även kombineras med en ökad förväntan på att de som kommer till Sverige genom kvotflyktingssystemet har förutsättningar att bli anställningsbara. Här bör Sverige inspireras av andra länder, exempelvis Kanada.

I dagsläget är svenskt mottagande historiskt högt gällande såväl asyl- som kvotmottagning varför även kvotflyktingnivån bör sänkas från dagens 5 000 till tidigare nivåer om ca 1200 personer.

42. Sverige ska ha en låg invandringsgrad.

43. Sverige bör prioritera kvotflyktingar, dagens nivå behöver dock sänkas.

44. Sverige ska verka för att skapa säkra vägar till Sverige.

⁴ (Migrationsverket, 2021)

Rätt hjälp på rätt plats

Med konflikter och katastrofer runt om i världen är stora migrationsströmmar till Europa fortsatt att vänta. Frågan hur vi gör störst nytta för flest människor har flera svar, men ett är att vi behöver stärka hjälpen i närområdet. Svensk migrationspolitik måste därför i större utsträckning hantera orsakerna till migration och flykt. För att bidra till att lösa problem på plats och därmed skapa en ökad trygghet som minskar människors behov av att fly behöver svensk biståndspolitik harmonisera betydligt mer med migrationspolitiken. Genom att använda svenskt bistånd på ett sätt som möjliggör för fler människor att stanna i sina hemområden minskas människors flyktbehov och möjligheten till en låg svensk invandringsnivå ökar. På så sätt stärker vi förutsättningarna för en framgångsrik integration i Sverige.

- 45. Sverige bör fokusera på att hjälpa fler människor i närområdet.**
- 46. Sverige bör styra om biståndet till ovanstående samt till att harmonisera med migrationspolitiken.**

Asyltiden

Mottagningscenter

Asylsökande bör bo på nationella, obligatoriska mottagandecenter fram till eventuellt beslut om uppehållstillstånd. Därmed kan LMA-ersättningen och statsbidrag för tidiga insatser för asylsökande avskaffas.

På mottagandecentret ska Sverigeintroduktion, svenskundervisning och andra aktiviteter tillhandahållas. Barnen ska genomgå hälsokontroll och kartläggning av skolbakgrund, för att kunna skolplaceras med rätt förberedelser. Vuxna bör därutöver dels få hälsokontroll och hälsoinformation, dels kompetenskartläggning och förberedelser inför etableringsprogrammet. Mottagningscenter bör därutöver i första hand handla om den förberedande Sverigeintroduktion som beskrivs i nästa avsnitt.

- 47. Inrätta nationella mottagningscenter där asylsökande bor och deltar i förberedande Sverigeintroduktion, hälsokontroll, kompetenskartläggning och hedersscreening.**

Hjälp till de som behöver

En av tre personer som kommer till Sverige har skyddsskäl, och vi behöver prioritera just dessa personer.⁵ Det innebär att vi också behöver stärka arbetet med att personer som inte har skyddsskäl återvänder till sina hemländer. Idag fungerar det inte tillfredsställande, vilket går ut över integrationsarbetet och i slutändan drabbar det dem som verkligen behöver få skydd i Sverige. För att sätta press på hemländer som inte samarbetar bör biståndspolitiken användas i högre utsträckning. Ett land som inte tar ansvar för sina egna medborgare kan inte ta emot budgetstöd eller annat bistånd till den offentliga sektorn från Sverige.

Information om återvändande bör ges från ankomstdagen, för att undvika konflikter vid avslag på asylansökan. Avslag kan verkställas, utan den risk för avvikelser som idag gett upphov till skuggsamhällen, eftersom den asylsökande är på mottagningscentren under hela asyltiden.

- 48. Bifall leder till kommunplacering och avslag till effektiv avvísning.**

- 49. Svenskt bistånd bör användas för att sätta press på hemländer som inte samarbetar kring återvändande.**

⁵ (Migrationsverket, 2021)

Sverigeintroduktion

Sverigeintroduktionen har flera delar, men handlar om samhälls- och språkintröduktion. Sverigeintroduktionen ersätter därmed samhällsorienteringen. Den innehåller information om regler och förväntningar i Sverige. Den bör även innehålla en grundläggande boskola, för att underlätta kommunanvisningen. Språkintröduktionen ska ge initiala kunskaper i svenska.

Sveriges regler och förväntningar kring jämställdhet i familjelivet, förningslivet, arbetslivet och andra delar av samhällslivet ska få gott om utrymme i Sverigeintroduktionen.

50. Ersätt samhällsorienteringen med en ny Sverigeintroduktion.

Hederscreening

Hedersförtryck är ett utbrett problem bland nyanlända kvinnor i Sverige. Framför allt handlar det om uppfattningar kring kultur och levnadsstandard. De kvinnor som kommer till Sverige saknar ofta kunskap om sina fri- och rättigheter. Det gör också att anmälningsgraden för hedersrelaterat våld och förtryck är lågt och att kvinnlig frigörelse är långt bort för många utrikesfödda kvinnor.

Asylsökande familjer som kommer till mottagningscentren ska genomgå hälsokontroll och kompetenskartläggning, men bör också få en social bedömning utifrån risk för hedersproblematik. Det kommer i vissa fall vara oundvikligt med kulturella skillnader som behöver arbetas med över tid. Hederscreeningen kan därför innebära att den framtida mottagandekommunen har information om behov av familjestöd, föräldrautbildning eller viss utredning av barnens välmående redan vid ankomst till kommunen. Visar hedersscreeningen på risk för hedersrelaterade brott möjliggör kontrollen att skydda barnen och kan vara grund för att inte bevilja asyl för förälder eller annan anhörig.

51. Ta fram riktlinjer och bedömningsgrunder för en nationell hedersscreening.

52. Sverigeintroduktionen ska innehålla information om jämställdhet, hedersrelaterat våld och förtryck, information om berörda myndigheter och relevanta lagar inom området hederskultur.

Kommunplacering

Alla som beviljas uppehållstillstånd ska kommunplaceras. Det innebär att kontrollen om första bosättningsort blir betydligt högre än idag, då långt ifrån alla placeras med stöd av bosättningslagen.

En fungerande kompetenskartläggning och kartläggning av barnens skolbakgrund skulle kraftigt underlätta kommunplaceringen. De vuxna kan snabbt gå in i etableringen och ska i och med att de beviljas uppehållstillstånd få etableringsersättning, medan barnen kan påbörja sin skolgång utifrån kartläggningen på mottagningscentret.

53. Kommunplacera alla som får uppehållstillstånd.

Etableringstiden

Etableringstiden är den tid då den nyanlände invandraren i arbetsför ålder (20-64 år) med uppehållstillstånd som flykting, skyddsbehövande eller anhörig med stöd och hjälp av Arbetsförmedlingen, tar del av insatser för att snabba på den nyanländes väg till arbete eller studier. Syftet med etableringsprogrammet är att den nyanlände ska lära sig svenska, få ett arbete eller när det behövs komma i utbildning som i sin tur kan leda till arbete så att individen kan försörja sig själv.

Ersättning

Under tiden en person är i etableringsprogrammet utbetalas en ersättning till individen. En fast summa per dag reglerad av huruvida personen är i etablering på 100%, 75% eller 50%. Utöver denna ersättning utbetalas ett tillägg för barn i hushållet (ersättningsnivån skiljer sig huruvida barnet är 0-11, 11-20 år). Individer som ordnar egen bostad har möjlighet att få bostadsersättning. Detta bidrag regleras dock mot eventuella bostadsbidrag/bostadstillägg. Detta administreras av Försäkringskassan. Utöver denna ersättning har individen rätt till underhållsstöd, bostadsbidrag, barnbidrag då dessa stöd ej är exklusiva för personer som nyligen har invandrat till Sverige.

Etableringsförordningen

Den så kallade etableringen styrs av en av riksdagen beslutad förordning: Förordning (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Denna reglerar bland annat:

- a. Att Arbetsförmedlingen är ansvarig för den enskildes tid i etableringsprogrammet (§3)
- b. Att en anvisning till programmet inte ska göras för en nyanländ som vårdar barn på heltid med föräldrapenning enligt 12 kap. socialförsäkringsbalken (§5.3)
- c. Att den första tiden i etableringsprogrammet ska användas till fortsatt kartläggning av individens kompetenser (§11)
- d. Att den nyanlände ska påbörja utbildning i svenska och samhällsorientering så snart en individuell handlingsplan har upprättats. (§ 12)
- e. Arbetsförmedlingen ska återkalla en anvisning till etableringsprogrammet om den nyanlände missköter sig eller stör verksamheten (§ 21.1)

54. Förslag till förändringar

Målsättningen är att öka kvinnors möjligheter att snabbare vara en del av arbetsmarknaden. Genom att i större utsträckning än idag bidra till familjens försörjning blir mamman även en viktig förebild för barnen och kan visa barnen vilken förväntan det svenska samhället har på såväl mannen som kvinnan i familjen. För att uppnå detta så föreslår vi ett antal förändringar i etableringsförordningen. (refererar till nämnd punkt i etableringsförordningen)

1. (a) Vi föreslår att kommunerna, i stället för Arbetsförmedlingen, får ansvaret för etableringsprogrammet. Kommunen har blivit bostadskommun för personen genom att personen kommit till kommunen genom stöd i bostättningslagen (*se tidigare avsnitt om kommunplacering*). Kommunen har helhetsbilden över familjen och den service från samhället de behöver och då är det rimligt och effektivt att kommunen även har ansvaret för etableringsprogrammet.
2. (a) Vi föreslår att ersättningen som utbetalas till kommunen för individen för etableringsprogrammet matchar den analys på individnivå som görs i samband med kartläggningen av individens utbildningsbakgrund, kompetenser och den uppskattning av behov av tid för åtgärder för individen att komma i egenförsörjning. (*Se tidigare avsnitt om mottagningscenter*).
Om individen når etableringsprogrammets mål på kortare tid, får kommunen behålla de resterande medel som avsatts för personens etablering. Om etableringen tar längre tid så får kommunen bära den kostnaden.
3. (b) Vi föreslår att punkten utgår.
Normen ska vara att även nyanlända kvinnor med småbarn ska vara aktiva i etableringsprogrammet. Individuella undantag får göras om att få lämna barn på förskola innan 12 månaders ålder för att mamman/föräldern ska ta del av språkinläring och samhällskunskap. I detta sammanhang föreslår vi att tiden barnet lämnas i förskolan är avgiftsfri. Denna åtgärd gynnar även barnen som på så vis tidigt möter det svenska språket.
4. (c) Vi föreslår att punkten utgår.
Kartläggningen ska göras under tiden individen vistas på mottagningscentret. (*Se tidigare avsnitt om mottagningscenter*).
5. (d) Vi föreslår att punkten utgår. (*Se tidigare avsnitt om Sverigeintroduktion*). Om detta genomförs så kan punkten utgå ur etableringsförordningen.
6. (e) Om individen inte tar del av etableringsinsatser ska försörjningsstöd endast utbetalas efter särskild prövning då synnerliga skäl föreligger.

Utöver ovan nämnda förändringar föreslår vi att de utbildningsinsatser som erbjuds de nyanlända kvinnorna är mer inriktade på en tidig kontakt med arbetsmarknaden än idag. Angeläget är att svenska språket används i vardagen, där arbete och utbildning kombineras, och fler utbildningssteg tas senare i arbetslivet. Vikten och effekten av ett tidigt insteg på arbetsmarknaden bedömer vi har en viktig effekt för barnens etablering i det svenska samhället. Folkhögskolor och vuxenutbildningar kan därför bättre användas för att skapa utbildningsinsatser som kombinerar yrkeskunskap med samhällskunskap och utbildning i det svenska språket.

Försörjningsstöd och andra bidrag

År 2016 tog det 13-14 år för hälften av alla utrikesfödda att uppnå självförsörjning.⁶ Arbetslösheten var 4 % för inrikes födda medan den var 15 % för utrikesfödda och 2018 hade Sverige det största sysselsättningsgapet mellan inrikes- och utrikesfödda i Europa.⁷ Problematiken är störst bland utrikesfödda som är födda utanför Europa. Mindre än 30 % av icke västerländska migranter nådde 2018 upp till 2 000 euro i månadsinkomst efter nio år i Sverige.⁸ Efter etableringstiden på 2 år var 5 % av kvinnorna och 11 % av männen i arbete på den reguljära arbetsmarknaden.⁹ Var tionde kvinna är inte inskriven hos Arbetsförmedlingen ett år efter hon avslutat etableringsprogrammet och utrikesfödda kvinnor har lägre självförsörjningsgrad än utrikesfödda män. OECD menar att för varje år som går kommer gruppen invandrade kvinnor i utanförskap att öka om vi inte aktivt gör insatser för att snabbt få in nyanlända kvinnor på arbetsmarknaden.

Det som *Utredningen om ökat arbetskraftsdeltagande bland nyanlända utrikes födda kvinnor och anhöriginvandrare* (AKKA-utredningen) lyfter som gör att utrikesfödda kvinnor har lägre sysselsättningsgrad är:

- Brister i kompetens och kunskap.
- Stort omsorgsansvar.
- Språksvårigheter.
- Även uppfattningar inom olika kulturer om hur mycket kvinnan ska arbeta påverkar.

AKKA-utredningen visar även att 40 % av mammorna som invandrat från länder utanför Europa med barn i förskoleåldern (utan att få fler barn) har ett så intensivt uttag av föräldraledighet året efter invandringen att de knappast kan påbörja undervisning i svenska eller andra insatser.¹⁰ Hälften av alla kvinnor som får ytterligare barn i Sverige tar föräldraledigt i 200 dagar året efter att barnet fötts, att jämföras med inrikes födda kvinnor som i genomsnitt tar ut 100 dagar året efter barnet är fött. Efter det jobbar också fler kvinnor deltid vilket påverkar både löneutveckling och pension negativt. En ESO-rapport visar att det tar sju år för kvinnor innan löneinkomsten är tillbaka på samma nivå som före barnets födelse och under tiden har pappans lön stigit med 23 %.¹¹

6 (Eklund & Larsson, 2020)

7 (Eurostat, 2021)

8 (Daunfeldt, Bornhäll, & Westerberg, 2019)

9 (OECD, 2016)

10 (SOU 2012:69)

11 (Duvander, Ferrarini, & Johansson, 2015)

2018 försörjde sig motsvarande 772 000 helårspersoner i arbetsför ålder under hela året på bidrag och sociala ersättningar, vilket motsvarar 13 % av arbetskraften.¹²

Bidragstak, jobbpremier, sänkt skatt på låga inkomster och mer restriktivt försörjningsstöd är viktiga åtgärder för att det ska löna sig bättre att arbeta. Idag kan kommuner avvika från riksnormen och betala mer i försörjningsstöd, denna möjlighet vill Moderaterna avskaffa. Dessutom vill vi införa en mer restriktiv och enhetlig hantering av vilka kostnader som ersätts utöver riksnormen.

Utbildning (förvärvat i Sverige) och språk är två nyckelfaktorer för att få jobb och därför ska fokus ligga just på dessa delar. Kvaliteten på SFI-utbildningen måste höjas. Det ska finnas en fungerande utbildningsplikt för nyanlända, praktik för långtidsarbetslösa och krav på att lära sig svenska när man går på försörjningsstöd. Annars ska försörjningsstödet kunna dras ner. Sedan måste trösklarna till jobb sänkas med hjälp av exempelvis nystartsjobb samt etableringsjobb med lägre lön. Insatser behövs för att minska diskrimineringen genom exempelvis mentorsprogram och ett ökat engagemang hos arbetsmarknadens parter så att fler får möjlighet att få sitt första jobb. Nedan följer konkreta förslag för hur försörjningsstöd och bistånd kan stärka integrationen med fokus på kvinnor och barn.

Försörjningsstöd till kvinnan

Ett steg i att förbättra integrationen för kvinnor, stärka jämställdheten samt barnperspektivet är att försörjningsstödet som regel ska gå till kvinnan. Det stärker kvinnans ställning och underlättar för kvinnor att lämna destruktiva relationer och hedersförtryck. Ofta har kvinnan huvudansvaret för barnen och då används förhoppningsvis pengarna i första hand för barnens bästa.

55. Försörjningsstödet ska som regel betalas ut till kvinnan i hushållet.

Krav på motprestation

Vi vill skapa en snabbare och tydligare arbetslinje. Integration i kommunen från första dagen ska vara ett tydligt budskap. För att höja tempo bör det kommunala aktivitetskravet förstärkas och implementeras fullt ut exempelvis inom 10 dagar från det att personen fått beviljat

¹² (SCB, 2019)

försörjningsstöd. Det ska kunna omfatta både kompetenshöjande och samhällsnyttiga insatser. Aktiviteten ska anpassas efter individens möjligheter och behov. Innehållet i etableringsprogrammet ska motsvara heltid och vara fokuserat på att personen ska bli självförsörjande.

Många nyanlända kvinnor isoleras när de är föräldralediga och ju längre tid som går utan att de aktiveras för att komma närmare arbetsmarknaden, ökar risken för att de ska hamna ännu längre från ett arbete. Därför ska barn till föräldrar som är i etableringsfasen delta i språkförskola från 1 års ålder och föräldrarna ska ha obligatoriskt deltagande i språkundervisning, arbetsförberedande insatser eller praktik när barnen är i förskola.

Tillgången till förskola är en förutsättning för en lyckad integration, både för nyanlända barn och föräldrar. Där kan kostnaden vara ett hinder för vissa. Därför bör förskolan vara avgiftsfri 6 timmar per dag om man är i etableringsfasen eller går på försörjningsstöd och föräldern deltar i motprestation under motsvarande tid. Kravet på motprestation på heltid måste förtydligas och om någon inte deltar enligt överenskommelse ska det få kännbara konsekvenser. Det kan exempelvis vara avslag på ansökan om försörjningsstöd. Det beslutet inkluderar en barnkonsekvensanalys i utredningen vid försörjningsstöd. Dialog sker med socialtjänstens enhet för barn och unga och de kan därefter behöva ta ställning till om föräldrarna tar sitt föräldraansvar då det väljer att inte delta i aktiviteterna och möjligtvis inte tar ansvar för att barnets behov blir tillgodosedda.

Insatserna mot bidragsfusk ska förbättras bland annat genom att inrätta underrättelseskyldighet för socialtjänsten när det gäller svartkontrakt, att ha samkörningar av register och en integrerad databas med socialtjänst och olika myndigheter där Migrationsverket och Kronofogdemyndigheten ska finnas med. Arbetskraftsinvandrare ska kunna försörja de familjemedlemmar som kommer till Sverige inklusive en bostad av viss yta och standard.

- 56. Kommunalt aktivitetskrav.** Heltidsaktivering (40 timmar/vecka) inom exempelvis 10 dagar bör krävas som motprestation för bidrag.
- 57. Förbättra innehållet i etableringsprogrammet som ska motsvara heltid, med tydligt fokus på att bli självförsörjande.**
- 58. Barn till föräldrar som är i etableringsfasen ska delta i språkförskola från 1 års ålder och föräldrarna ska ha obligatoriskt deltagande i arbetsförberedande insatser.**

59. Avgiftsfri förskola 6 timmar per dag om man är i etableringsfasen eller går på försörjningsstöd och föräldern deltar under motsvarande tid i motprestation.
60. Tydligare krav på motprestation och konkreta konsekvenser om man inte deltar fullt ut.
61. Samkörning av register för att motverka bidragsfusk. Integrerad databas med socialtjänst och myndigheter inklusive Migrationsverket och Kronofogdemyndigheten.
62. Socialtjänsten har underrättelseskyldighet gällande bidragsfusk, men inte när det gäller svartkontrakt där de har underrättelseförbud. Detta borde ändras till att de även har underrättelseskyldighet till Skatteverket för misstänkta svartkontrakt. Ekonomiskt bistånd ska aldrig betalas ut till hyra för svartkontrakt.
63. Försörjningskrav för anhöriga. Arbetskraftsinvandrare ska kunna försörja de familjemedlemmar som följer med till Sverige och det ska innefatta ett tydligt krav på bostad av viss storlek och standard.

Kvalificera sig in i välfärdssystemet

Den som är nyanländ till Sverige ska successivt kvalificera sig in i de svenska välfärdssystemen genom arbete och svenskt medborgarskap. Det blir ett incitament för nyanlända att vara aktiva i integrationspro-

cessen och i sin strävan efter att nå självförsörjning. Föräldraförsäkringen bör ytterligare begränsas, kvalificering genom arbete bör gälla för full föräldrapenning och ett individualiserat försörjningsstöd bör övervägas för att se hur marginaleffekterna kan minskas.

64. Begränsa föräldraförsäkringen till 100 dagar om barnet blir bosatt i Sverige under andra levnadsåret och 50 dagar över två år samt slopad föräldrapenning för barn över tre år. (Idag är det 200 dagar om barnet blir bosatt i Sverige under andra levnadsåret och efter det andra levnadsåret är det 100 dagar).

65. Kvalificering genom arbete för full föräldrapenning. Minska risken att föräldrar, främst kvinnor, som inte har jobbat, glider ännu längre från arbetsmarknaden under sin föräldraledighet.

66. Överväg individualiserat försörjningsstöd.

Integrationsinsatser

Jobbinspiratörer - uppsökandeinsatser av hemmavarande kvinnor

Det finns inte uppgifter om hur många utrikesfödda kvinnor som inte är inskrivna hos Arbetsförmedlingen, trots att de saknar sysselsättning. Det är viktigt att söka upp och etablera kontakt med hemmavarande kvinnor. Där kan man använda sig av den danska modellen med distriktsmödrar som ett verktyg.¹³ För att tydliggöra syftet skulle vi vilja använda benämningen "Jobbinspiratörer" istället för "Distriktsmödrar" eftersom det annars kan leda till andra associationer än att det handlar om förebilder som ska inspirera andra kvinnor till att få ett jobb. Jobbinspiratörerna är själva invandrade och de utses för att bilda nätverk och stötta andra invandrade kvinnor. Det kan även kopplas till mentorsprogram. Det är ett sätt att nå utrikesfödda kvinnor som idag inte aktivt söker arbete och att stötta de som söker arbete. Det förebygger instängningseffekter av utrikesfödda kvinnor, motverkar förtryckande hedersstrukturer och skapar nätverk för kvinnor där goda förebilder kan lyftas. Insatserna bör kopplas till forum för entreprenörskap och företagande, eftersom det visat sig att utrikesfödda kvinnor som är egenföretagare anställer andra utrikesfödda kvinnor.

67. Inför "Jobbinspiratörer" enligt dansk modell.

Hembesöksprogram

För att kunna sätta in tidiga insatser, även innan barnet är fött, är det viktigt att erbjuda ett utökat antal hembesök hos förstföderskor i utsatta områden. Det är också ett sätt att upptäcka våld i nära relationer, hedersförtryck och motverka bidragsfusk. Försöket med ett utökat hembesöksprogram i Rinkeby har utvärderats av forskare vid Karolinska Institutet, och visat goda resultat. Arbetssättet att barnhälsovården och en del av socialtjänstens föräldraskapsstöd gör gemensamma hembesök har spridit sig till fler områden i Stockholms län, och bör etableras som riksnorm.¹⁴

68. Inför ett utökat hembesöksprogram hos förstföderskor i utsatta områden i hela Sverige.

¹³ (OECD, 2018)

¹⁴ (Marttila, Burström, Lindberg, & Burström, 2015)

Uppföljning och utvärdering av integrationsinitiativ

Det är viktigt att tillvarata goda initiativ från myndigheter, kommuner och civilsamhället och skapa ett forum där dessa kan kvalitetssäkras, utvärderas och spridas. IFAU bör få i uppdrag att följa upp och effektutvärdera initiativ som görs runtom i landet för bättre integration.

69. Ge IFAU i uppdrag att följa upp och utvärdera initiativ för bättre integration.

Referenser

- Daunfeldt, S.-O., Bornhäll, A., & Westerberg, H. S. (2019). Less than 30 percent of non-western immigrants earn a monthly wage that exceeds 2,000 euro after nine years in Sweden.
- Duvander, A.-Z., Ferrarini, T., & Johansson, M. (2015). 2015:5 Familjepolitik för alla? En ESO-rapport om föräldrapenning och jämställdhet. Stockholm: ESO.
- Eklund, J., & Larsson, J. (2020). När blir utrikes födda självförsörjande? Entreprenörskapsforum.
- Eurostat. (den 10 03 2021). Sysselsättningsgap - internationellt. Hämtat från Ekonomifakta: <https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Arbetsmarknad/Integration/Sysselsattningsgrad---internationellt/>
- Marttila, A., Burström, K., Lindberg, L., & Burström, B. (2015). Utrökat barnhälsovårdsprogram för förstagångsföräldrar - samberkan mellan Rinkeby BVC och föräldrarådgivare inom Rinkeby-Kista socialtjänst. Stockholm: Karolinska Institutet.
- Migrationsverket. (den 09 03 2021). Asyl. Hämtat från Migrationsverket: <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik/Asyl.html>
- OECD. (2016). Working Together: Skills and Labour Market Integration of Immigrants and their Children in Sweden. OECD.
- OECD. (2018). Triple disadvantage? The integration of refugee women. OECD.
- SCB. (den 13 06 2017). Risk för att arbetslöshet går i arv. Hämtat från SCB: <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2017/Risk-for-att-arbetsloshet-gar-i-arv/>
- SCB. (den 17 05 2019). Antalet personer försörjda på sociala ersättningar och bidrag minskar. Hämtat från SCB: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/hushallens-ekonomi/amnesovergripande-statistik/hushallens-ekonomi-allman-statistik/pong/statistiknyhet/antal-personer-forsorjda-med-sociala-ersattningar-och-bidrag-2018/>
- (u.d.). SOU 2012:69.
- Tillväxtverket. (2018). Anställning eller företagande? - en kvantitativ kartläggning av utrikes födda kvinnors arbetsmarknadsetablering och företagande. Tillväxtverket.

moderatkvinnorna.se